UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac Ex Probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1713

Q. 134. Quid addendum sit circa circumstantias in confessione explicandas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42624

Visual Library

non est, vel non confitetur, quod re ipsâ factum est.

954. *Q. 134. Quid addendum sit circa circumstantias in Confessione explicandas.* R. seqq. §. 1. Circumstantia peccati dicitur omne illud, quod quasi supponit peccatum in certa specie malitiæ constitutum, eandem tamen malitiam aliter afficit, tanquam afferens certum aliquem modum, ideoque dicitur quasi circumstare seu accedere ad rationem substantialem peccati priùs positam.

955. §. 2. Circumstantia peccati potest esse pertinens vel impertinens ad considerationem Theologicam: impertinens est, si nec augeat, nec minuat malitiam, utì quòd peccetur ante vel post meridiem; & clarum est non esse opus de tali circumstantia facere mentionem in Confessione. Pertinens est, si augeat vel minuat malitiam peccati.

956. §. 3. Circumstantia pertinens potest augere vel minuere peccati malitiam, aliquando notabiliter in æstimatione morali, aliquando non notabiliter: & quando auget vel minuit notabiliter, hoc potest fieri, quandoque intrà eandem speciem, quandoque mutando speciem, v. g. furtum ex genere suo est peccatum mortale, sed est aliquid universalius quàm furtum parvum vel magnum, sacrilegum vel non sacrilegum, hinc furari plus est circumstantia augens, furari minus est circumstantia minuens; furari mille ducatos est circumstantia augens notabiliter, ideoque dicitur notabiliter aggravans: è contrà furari medium ducatum est circumstantia notabiliter minuens furtum mortale, utraque tamen circumstantia relinquit

quit furtum in eadem simplici specie furti mortalis. Si autem fureris sacrum calicem, est circumstantia notabiliter augens malitiam & mutans speciem furti, non quòd tollat speciem furti, sed quia facit accedere speciem sacrilegii; & dicitur circumstantia respectu malitiæ furti, quæ est quasi prima malitia istius actionis, quâ res aliena aufertur, illa tamen ratio rei sacræ non est circumstantia respectu sacrilegii, sed habet rationem objecti.

§. 4. Si circumstantia non notabiliter augeat vel minuat malitiam, non est opus de illa facere mentionem in Confessione, quia quod non notabiliter mutat, censetur parum, parum autem in moralibus pro nihilo reputatur. An verò circumstantia notabiliter aggravans & non mutans speciem, sit confitenda, dicetur à n. 975. 957.

§. 5. Si circumstantia mutet speciem, sive hoc faciat augendo sive minuendo, hoc exprimi debet in Confessione. Hinc si blasphemâsti, sed sine plena advertentia ad malitiam; si delectâsti te objecto turpi, sed sine pleno consensu in delectationem, hæ circumstantiæ minuentes debent in Confessione exprimi, quia mutant speciem, & faciunt peccatum de se mortale, per accidens esse veniale: è contrà si furatus es acum sartori, sed quia sartor aliam acum non habebat, laborare & lucrari non potuit, teneris hanc circumstantiam addere, quia mutat speciem, & facit furtum de se veniale, per accidens esse mortale, ratione gravis damni ideo causati. Similiter si quis fecerit aliquid ex naturali oblivione præcepti, uti si comederit carnes non recordans esse jejunium, velit tamen confiteri, 958.

quia timet, ne per negligentiam sit oblitus, tenetur addere se tum de ea prohibitione non cogitâsse.

959. §. 6. Tum circumstantia mutat speciem malitiæ in actu, si actus propter illam habeat notabiliter diversam disconvenientiam cum natura rationali vel lege æterna Dei: item si faciat habere oppositionem cum diversis specie virtutibus: item si faciat actum esse difformem legibus formaliter diversis. Et hæc omnia sequuntur ex dictis l. 5. à n. 118., ac postea dabuntur exempla.

960. §. 7. Circumstantiæ, quæ mutare possunt speciem malitiæ, præcipuè sunt sequentes, quas ex *Cicerone* & *Aristotele* refert *S. Th.* 1. 2. q. 7. a. 3. O., & continentur hoc versu:

Quis, Quid, Ubi, Quibus auxiliis, Cur, Quomodo, Quando.

Exponuntur autem hoc modo: *Quis*, significat personam agentem vel patientem, non considerando illam secundùm substantiam, sed secundùm qualitatem aliquam, utì quòd pauperi sit furatus; quòd Religiosus sit fornicatus; quòd peccârit cum conjugata; quòd frater fratrem occiderit. *Quid*, significat objectum, non consideratum secundùm se, prout est hoc, in quod actus directè & primariò tendit, sed consideratum, vel secundùm quantitatem, utì quòd non unum sed mille aureos furatus sit; vel secundùm qualitatem, utì quòd furatus sit rem sacram; vel secundùm aliquem effectum contingenter conjunctum, utì quòd ex tali furto securæ sint discordiæ vel alia mala: Et ad *Quid* etiam reducitur circumstantia *circa quid*. *Ubi*, significat locum, utì quòd aliquem occiderit vel se pol-

polluerit in Ecclesia. *Quibus auxiliis*, significat media sive instrumenta & adjutores, quibus usus est, uti quòd virum nobilem percusserit, non gladio, sed fuste; quòd ope dæmonis alium occiderit; quòd alios secum cooperatores ad idem crimen adduxerit. *Cur*, significat finem extrinsecum operantis, uti si furatus sit, ut se inebriaret. *Quomodo*, significat modum accidentalem, quo actio fit, nimirum plenè vel semiplenè deliberatè: ex malitia vel passione. *Quando*, significat tempus, uti an die festivo vel feriali fabulatus sit in Missa; an longissimo, an brevissimo tempore perstiterit in desiderio turpi.

§. 8. Propter circumstantiam, *Ubi*, putârunt 961.
aliqui apud *Mendo* Diss. 5. num. 54. omne mortale saltem externum, quod fieret in templo, esse sacrilegium; sed rectè negant *Caj. Sot. Sanch.* & alii communiter: Quandonam autem ideo refundatur malitia sacrilegii, intelligetur ex dicendis n. 1016. & 1090.

§. 9. Circa circumstantiam, *Cur*, notandum 962.
est, si finis, ob quem aliquis peccat, vel nullo modo, vel tantùm vel aliter sit malus, uti si quis furetur, ut amico benefaciat, vel ut vanam gloriam captet in lauta tractatione, non esse opus hunc finem explicare in Confessione, quia ex illo non refunditur nova gravis malitia in actum, uti contra aliquos probabiliùs tenent *Vasq. Henriq. Cón. Lugo, Diana, Aversa* q. 10. s. 10. *Gob.* in Quin. t. 5. c. 23. s. 1. subs. 7. *Sporer* n. 404.

§. 10. Circa circumstantiam, *Quando*, aliqui 963.
apud *Dicast.* d. 9. n. 721. putârunt peccata commissa die dominico vel festivo semper contrahere specialem malitiam ex circumstantia temporis, cui opinioni videntur favere S. *August.*

& S. Th. 2. 2. q. 122. a. 4. ad 3. his verbis, *Quia magis homo impeditur à rebus divinis per opus peccati quàm per opus licitum, quamvis sit corporale, ideo magis contra hoc præceptum agit, qui peccat in die festo, quàm qui aliud opus licitum facit:* Etiam favere videtur jus Canonicum, Cap. *Omnes* 1. De feriis, *Omnes dies dominicos à vespera in vesperam cum omni veneratione decernimus observari, & ab omni illicito opere abstinere;* si enim tum ex motivo religionis sit abstinendum ab illicito opere, ergo qui tum peccat, facit contra virtutem religionis & committit sacrilegium, secundùm dicta in l. 1. n. 626. Sed contrà est, nam SS. PP. & jus Canonicum tantùm volunt diebus festivis esse majorem causam abstinendi ab illicitis, quia dies illi dedicati sunt cultui divino, sed non ideo dicunt peccata alia istis diebus prohiberi ex motivo religionis. S. Th. tantùm loquitur de eo, quod est spectato jure naturæ & considerato fine hujus præcepti, hinc subdit ex S. August. judæum, qui præcepto Ecclesiæ non tenetur, minùs malè facturum, si in agro die dominico laboraret, quàm si peccaret. Consequenter cum Authoribus gravissimis apud Dicast. n. 722. dicendum est circumstantiam temporis rarò mutare speciem, hinc licèt aliqui apud Dicast. n. 723. putent omne enorme crimen saltem die Veneris sancto, aut die, quo quis communicavit, commissum, hoc ipso esse diversæ speciei, tamen Dicast. Lugo d. 16. n. 524. Aversa q. 1. s. 11. Stoz l. 1. p. 1. n. 73. aliique communiter & probabiliùs contradicunt: attamen excipiunt, si quis v. g. die Veneris sancto publicè haberet ludricam comœdiam, id enim esset in gravem irreverentiam contra Passionem Christi.

sti. Addit *Gob.* suprà cap. 46. & 47. n. 2. posse esse grave scandalum, si quis die Veneris sancto v. g. se inebriaret. Quòd si quis statim post communionem eat ad popinam, putat idem *Gob.* contrahere malitiam sacrilegii, quia irreverenter tractat corpus Christi. Idem dicit, si quis die Communionis etiam vesperi se inebriaret, sed oppositum est probabilius, tum quia dudum desiit præsentia Christi, ideoque peccatum non videtur habere ullum ordinem ad sacramentum manè susceptum, tum etiam quia aliàs Sacerdotes quotidie celebrantes, quotiescunque peccarent, contraherent etiam malitiam sacrilegii, quod nemo dicit.

§. 11. Circumstantiæ generales peccatorum, uti quòd sint contemptus Dei, injuria, inobedientia, ingratitudo, irreligio, superbia, &c. non sunt necessariò addendæ, nisi expressè sint intentæ, quia quamvis speciales illæ malitiæ contrahantur, etiam tum, quando non intenduntur, sed cum sola advertentia illarum peccatur, tamen cùm sint quasi transcendentales & imbibitæ in omni peccato, hoc explicato satis intelliguntur: similiter is, qui peccat advertens se agere contra honestatem virtutis, non tenetur hoc addere, nisi ex odio vel contemptu virtutis processisset, uti n. 966. dicetur. 964.

§. 12. Probabilius est quidem cum *Caj. Vasq. Dicast.* d. 2. dub. 25. contra *S. Bonavent.* & *Scot.* majorem esse ingratitudinem relabi post remissum semel peccatum quàm primò labi, quia quamvis prima innocentia, quam excludit primum peccatum, videatur esse absolutè & materialiter majus bonum quàm remissio peccati, (de quo videri potest *Suar.* d. 13. s. 2.) tamen 965.

cùm remissio fiat positivè indigno, præservatio autem fiat non indigno positivè, remissio præsertim sæpe facta, comparativè ad personam, cui fit, videtur esse major formaliter in ratione beneficii quàm præservatio, de hac tamen ingratitudine opus non est meminisse in confessione, utì habet communis cum *Dicast.* dub. 26. contra *Medinam*, quia quamvìs hìc ratione materiæ sit etiam suo modo specialis ingratitudo, tamen quantùm ad formalem speciem malitiæ manet ratio generalis ingratitudinis imbibita in omni peccato, consistens in hoc, quòd offendatur Deus, à quo magna beneficia accepimus, sicuti si quis transgrediatur jejunium præceptum, quamvìs sit suo modo specialis inobedientia, in quantùm ejus materia est jejunium, tamen manet ratio generalis inobedientiæ imbibita in omni peccato.

966. §. 13. Circumstantia contemptûs potest addere novam speciem, nam si quid fiat ex contemptu formali vel legislatoris ùt talis, vel legis cujuscunque etiam levissimæ, prout pendentis à potestate legislativa, vel cujuscunque honestatis, quæ est in aliqua virtute, semper est mortale distinctæ speciei à peccato, quod tunc committitur, utì dictum est l. 5. à n. 237. Hinc qui fornicatur ex contemptu castitatis, duplex specie peccatum committit contra castitatem speciatim aperiendum in confessione, nempe quòd fornicatus sit, & quòd hoc fecerit ex contemptu honestatis, quæ est in virtute castitatis.

967. §. 14. Cùm sæpe fiat, ut peccans non adverterit ad certam malitiam vel circumstantiam, sequitur Confessarium non debere esse nimium in interrogandis omnibus, ad quæ non est verisimile

simile pœnitentem advertisse, quamvis enim contingere possit, ut adverterit, non debet tamen, inquit *Palav.* De pecc.d.2.q. 2. a. 2. nu. 7. propter raros ejusmodi eventus imponi Confessariis tam gravis & perpetua indagandi obligatio, quæ prudentem quemlibet meritò deterrereret ab officio Confessarii: Econtrà tamen si pœnitens prudenter credatur advertisse, & propter ignorantiam, oblivionem, timorem vel pudorem omittere, tenebitur Confessarius adjuvare quærendo, utì plurihus dicetur à n. 1745.

Q. 135. *An circumstantia consuetudinis sit aperienda in confessione.* R. §. 1. Per se loquendo non necessariò est aperienda, *Suar. Vasq. Regin. Bon. Aversa* q. 10. s. 10. §. *Septim.*, *Lugo* d. 16. n. 201. contra *Tabien. Henriq. Fagund.* & alios apud *Dian.* p. 1. t. 7. R. 15. & 55. Ratio est, quia nemo, per se loquendo, tenetur bis confiteri idem peccatum, peccata autem præterita, per quæ est causata consuetudo, sunt antehac confessa, utì supponitur, & peccatum præsens non aggravatur sed potiùs minuitur ratione præcedentis consuetudinis, quæ aliquo modo minuit libertatem, ergo non est necessarium facere mentionem peccatorum præteritorum vel illius consuetudinis. *Nec obstat*, quòd per consuetudinem exposuerit se periculo proximo relabendi, *nam* si hoc antehac fecit advertenter, quod rarum erit, est speciale peccatum, de quo debet se speciatim accusare, secundùm dicenda n. 970. De cætero exponere se periculo proximo peccati & statim ideo peccare, non sunt duo peccata sed unum tantùm, quòd satìs explicatur explicato ipso peccato inde secuto, utì 968.

omnes